

Školní etnografie

Markéta Levínská, Ph.D.

marketa.levinska@uhk.cz

1. Co je to etnografie a její proměny s ohledem na definici kultury:

společnost – kultura – význam

2. Školní etnografie – zdroje a vývoj

3. Pražská skupina školní etnografie

4. Etnografické výzkumné principy

5. Subjektivita výzkumníka (cvičení)

1) Kořeny a disciplíny

- Etnografie
- Etnologie
- Sociální a kulturní antropologie

Ethnos jako jednotka analýzy

Etnografie vývoj

- Evolucionismus
- Kulturní relativismus
- Konfiguracionismus
- Funkcionalismus
- Strukturalismus
- Interpretativismus
- Kognitivismus

Kultura x rasa

Co je kultura? Kde je? Jakou hraje roli ve společnosti? Jak je determinována lidská psychika? Jaký je vztah materiální kultury, společenského uspořádání, společenských hodnot, lidské psychiky, jazyka?

Je vnější či vnitřní vzhledem k jedinci?

Je vytvářena lidmi anebo nás determinuje?

Školní etnografie – zdroje a vývoj

Anglie 70. léta 20. stol

- Willis, Paul
- Woods, Peter

Inspirace

Malinowského etnografie

Chicagská městská sociologie

Meadův symbolický interakcionismus

Schutz, A. sociální fenomenologie

Etnometodologie Gafrinkel

Grounded theory - Strauss

Škola je

a) hetero-kulturní prostředí

b) místo kulturního konfliktu

ve škole děje

c) nejde pouze o měření vstupu a výstupu, ale co se

d) deskriptivní nikoli preskriptivní kategorizace.

atribuce významu:

kontext, perspektiva, strategie, situace, kultura, kariéra

Pražská skupina školní etnografie

- <http://kps.pedf.cuni.cz/psse/>

90. léta 20. století

Etnografie - základní principy

- Perspektivnost
- Rašamonský přístup
- Reflexe
- Interakce nesou symbolický význam
- Nástroj výzkumu je výzkumník samotný

Etnografie – základní dimenze

- Sběr dat – **terén**
- Práce s daty – **archív**
- Interpretace - **text**

Sběr dat – terén

VSTUP A ČAS A KLÍČOVÝ INFORMÁTOR

- Zúčastněné pozorování
- Rozhovor jako interview
- Práce s dokumenty (kronika, média, místní archív)

Práce s daty – archiv

- Kvalitativní analýza

jádrová kategorie
(core category)

- Poznámkování
- Komparace
- Nové otázky

Teorie

Manuální analýza

X

Atlas.ti ?

Interpretace - text

1. Explikace významu
2. Čtení a psaní (a prožívání) dat
3. Identifikace a desidentifikace badatele

- Symptomaticky – co hledám, co je „můj problém“
- Teoreticky – akademická parta
- Empiricky – aktéři výzkumu

Odstoupit od všech identifikací -
reflexe

Použitá a doporučená literatura

BITTNEROVÁ, D., D. DOUBEK a M. LEVÍNSKÁ. *Funkce kulturních modelů ve vzdělávání*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2011.

BUDIL, I., T. *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*. Praha: Triton, 2003.

BURGESS, R. G. *In the field: an introduction to field research*. Boston: Allen, 1984.

ERIKSON, F. What makes School ethnography ‚Ethnographic‘? *Anthropology and Education Quarterly*, Vol. 15: 51-66, 1984.

FAY, B. *Současná filosofie sociálních věd: multikulturní přístup*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002.

GEERTZ, C. *Interpretace kultur: Vybrané eseje*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000.

GRONDIN, J. *Úvod do hermeneutiky*. Praha: Oikúmené [Institut pro středoevropskou kulturu a politiku], 1997.

HAMMERSLEY, M., ATKINSON, P. *Ethnography. Principles in Practice*. London and New York: Tavistock Publications, 1983.

HEIDER, K.G. (1988). The Rashomon Effect: When Ethnographers Disagree. *American Anthropologist*, 1 (90), 73-81.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.

, L. a M. K. *The Structure of folk models*. London: Academic Press, 1981.

CHRZ, V. Co děláme, když interpretujeme. ŠUCHA, M., M. CHARVÁT a V. ŘEHAN. *Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku VIII*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009.

KONOPÁSEK, Zdeněk. Co znamená interpretovat text?. MIOVSKÝ, M., I. ČERMÁK a V. CHRZ. *Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2005.

KUČERA, Miloš. *Studia paedagogica č.8 - Školní etnografie: Přehled problematiky*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1992. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/kpsp/psse/index.php?p=problem>

KUČERA, Miloš. Kvalitativní výzkum: inspirace psychoanalýzou. *Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku IX: individualita a jedinečnost v kvalitativním výzkumu : [sborník vybraných příspěvků z IX. česko-slovenské konference ... : 20.-21. ledna 2010 v Brně]*. 1. vyd. Brno: Psychologický ústav AV ČR, 2010, s. 47-54. ISBN 9788086174174.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006.

PRAŽSKÁ SKUPINA ŠKOLNÍ ETNOGRAFIE. *Psychický vývoj dítěte: od 1. do 5. třídy*. Vyd. 1. Praha: Karolinum.

PRAŽSKÁ SKUPINA ŠKOLNÍ ETNOGRAFIE. 1. až 8. třída "Žák v měnících se podmínkách současné školy". *Pražská skupina školní etnografie* [online]. [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/kpsp/psse/index.php?p=1.az-8.trida>

SHAFFIR, W., R. A. STEBBINS a A. TUROWETZ. *Fieldwork experience: qualitative approaches to social research*. New York: St. Martin's Press, c1980.

SCHUETZ, A. The Stranger: An Essey in Social Psychology. *American Journal of Sociology*. May 1994, roč. 49, č. 6, s. 499-504. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2771547>

ŠVAŘÍČEK, R. a K. ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, 377.

WILLIS, P. *Learning to labour: How working class kids get working class jobs*. Farnborough, Saxon house: 1977

WOODS, P. *The divided school*. London: Routledge and Kegan Paul, 1979